

ZN.5142.60.2021[mKOd]-3

**Gmina Krosno Odrzańskie
ul. Parkowa 1
66-600 Krosno Odrzańskie**

DECYZJA

Na podstawie art. 36 ust. 1 pkt 1, art. 91 ust. 4 pkt 4, art. 89, art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. d, art. 7 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2021 r., poz. 710, t.j. ze zm.), stosownie do § 12 i 13 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r., w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz.U. z 2021 r., poz. 81, t. j.), oraz art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2021 r., poz. 735, t.j., ze zm.), po rozpatrzeniu wniosku złożonego przez Gminę Krosno Odrzańskie, reprezentowaną na mocy pełnomocnictwa przez Pana Bogdana Gregora,

Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków

udziela pozwolenia na prowadzenie prac konserwatorsko-restauratorskich i robót budowlanych przy **murach miejskich w Krośnie Odrzańskim**, wpisanych do rejestru zabytków pod nr 288, obejmujących swoim zakresem działania **w rejonie ul. Szkolnej**, na działce o nr ewid. 159/4, w następującym zakresie:

Prace konserwatorsko-restauratorskie:

I. Lico i korona muru

- usunięcie roślinności z korony i lica muru;
- usunięcie wtórnych zapraw tynkarskich i murarskich;
- zniszczenie żywotności mikroorganizmów metodą chemiczną z użyciem środka biobójczego;
- usunięcie silnie zdegradowanych cegieł;
- przemurowanie luźnych elementów murów;

Przy przemurowaniu należy odwzorować sposób murowania zachowanych reliktów okienek strzelniczych.

- wzmocnienie osłabionych cegieł oraz zapraw;
- oczyszczenie lica muru;
- odsolenie muru;

- uzupełnienie ubytków w murze, cegle i spoinach;
- scalanie kolorystyczne elementów lica muru farbą na spoiwie krzemianowym;

Prace należy prowadzić pod nadzorem dyplomowanego konserwatora dzieł sztuki, który posiada uprawnienia określone w art. 37a ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Roboty budowlane:

- I. demontaż prowizorycznego zadaszenia znajdującego się nad zawalonym fragmentem muru na jego północnym odcinku;
- II. odtworzenie zawalonego fragmentu muru;
Do odtworzenia muru należy wykorzystać zachowane w dobrym stanie technicznym cegły z zawalonego odcinka z możliwością ich uzupełnienia. Do uzupełnienia należy użyć cegłę o zbliżonych wymiarach i fakturze do cegły historycznej.
Prace ziemne należy poprzedzić badaniami archeologicznymi, na które należy uzyskać pozwolenie Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
- III. przemurowanie korony muru
Sposób wykonania należy przedstawić, celem uzgodnienia, Lubuskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków.
- IV. hydrofobizacja korony murów

Prace konserwatorsko-restauratorskie zostaną wykonane zgodnie z programem prac pn. „*Odcinek muru obronnego znajdujący się przy ul. Szkolnej w Krośnie Odrzańskim, XV w. (?)*” autorstwa Pauliny Celeckiej.

Roboty budowlane zostaną wykonane zgodnie z projektem budowlanym pn. „*Remont i renowacja zabytkowego muru miejskiego*” autorstwa mgr inż. Bogdana Gregora z kwietnia 2021 r.

Termin ważności pozwolenia: 31 grudnia 2026

Niniejsze pozwolenie, stosownie do § 12 i 13 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r., wydaje się pod warunkiem spełnienia przez inwestora następujących obowiązków:

- zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie rozpoczęcia i zakończenia wskazanych w pozwoleniu działań,
- prowadzenia prac pod **nadzorem dyplomowanego konserwatora dzieł sztuki**, przy czym imię, nazwisko, adres oraz dokumenty potwierdzające posiadane doświadczenie osoby sprawującej nadzór konserwatorski nad inwestycją należy wskazać przed przystąpieniem do realizacji prac, co najmniej **14 dni przed przystąpieniem do realizacji prac**,
- obowiązku **kierowania robotami budowlanymi albo wykonywania nadzoru inwestorskiego** przez osoby spełniające wymagania, o których mowa w art. 37c ustawy,
- przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia robót budowlanych, a w toku robót budowlanych na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby:

- imienia, nazwiska i adresu osoby kierującej robotami przy zabytku albo wykonującej nadzór inwestorski,
- dokumentów potwierdzających spełnianie przez tę osobę wymagań, o których mowa w art. 37c ustawy,
- oświadczenia osoby, o przyjęciu przez tę osobę obowiązku kierowania robotami budowlanymi albo wykonywania nadzoru inwestorskiego,
- zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem, przynajmniej 3 dni przed dniem rozpoczęcia tych czynności,
- niezwłocznego zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia robót budowlanych,
- dokonanie innych, wskazanych w sentencji niniejszej decyzji działań,
- w związku z realizacją inwestycji należy zapewnić **badania archeologiczne**, których zakres i rodzaj w myśl art. 31 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ustala Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków wyłącznie w takim zakresie, w jakim roboty budowlane albo roboty ziemne lub zmiana charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, zniszczą lub uszkodzą zabytek archeologiczny. Inwestor przed rozpoczęciem prac winien uzyskać pozwolenie Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prowadzenie badań archeologicznych w drodze decyzji administracyjnej, zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. **Pozwolenie należy uzyskać co najmniej 14 dni przed rozpoczęciem inwestycji,**
- dokonania **odbioru końcowego** wykonanych prac przy udziale przedstawiciela Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

u z a s a d n i e

W dniu 23.04.2021 r. do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Zielonej Górze wpłynął wniosek (uzupełniony 09.09.2021 r.) złożony przez Gminę Krosno Odrzańskie, reprezentowaną przez pełnomocnika Pana Bogdana Gregora, w sprawie pozwolenia na prowadzenie prac konserwatorskich, prac restauratorskich i robót budowlanych przy fragmentie murów miejskich w Krośnie Odrzańskim, na odcinku ul. Szkolnej, na działce nr ewid. 159/4.

Mury miejskie w Krośnie Odrzańskim zostały objęte ochroną konserwatorską na podstawie wpisu do rejestru zabytków pod nr 288, decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Zielonej Górze z 12 kwietnia 1961 r. i zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. d ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami podlegają ochronie bez względu na stan zachowania. Zgodnie z artykułem 36 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami prowadzenie badań konserwatorskich, prac konserwatorskich i robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków wymaga uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków w trybie decyzji administracyjnej.

Prace nad budową murów obronnych Krosna rozpoczęto pod koniec XIII w. Uwarunkowania topograficzne (Odra i jej starorzecza) zdecydowały o kształcie średniowiecznego założenia jako owalne, zwężające się ku południowi. Mury obronne szły w linii dzisiejszych ulic: Słonecznej, Murnej, Menniczej, Bankowej, Lipowej, Szkolnej i łączyły się z umocnieniami zamku, położonego w północno-wschodniej części założenia miejskiego. W paśmie murów rozmieszczonych było kilkanaście baszt łupinowych, które

rozstawione były nierównomiernie, liczniej w południowo-zachodniej i wschodniej części murów. Droga tranzytowa przechodziła przez Krosno od południa bramą Głogowską i umieszczoną w północno-zachodniej części bramą Odrzańską. W XV w. w północno-wschodniej partii została przebita trzecia brama – Kamienna. O pracach remontowych prowadzonych przy murach informują przekazy źródłowe z lat 1574-1576. W 1639 r. w czasie wojny XXX-letniej, Szwedzi wzmocnili fortyfikacje budując zewnątrz murów bastiony ziemne i szańce. Po wojnie XXX-letniej znaczenie obwarowań upadło i przestano je remontować. W 1721 r. mury istniały jeszcze na całym obwodzie, ale na odcinkach północnym i południowo-zachodnim, w miejscu wewnętrznych uliczek przymurnych, pojawiły się przystawione do murów domy. Większa część murów obronnych, baszt i bram miejskich uległa rozbiórkom dokonywanym w XIX w., zwłaszcza w jego drugiej połowie. Programy rozbiórkowe, które dokończyły dzieła likwidacji murów obronnych w Krośnie, prowadzone były w latach 1871-1872 oraz w 1893 r., a także po zniszczeniu Krosna w 1945 r. Do dziś zachowały się fragment północny wraz z reliktnymi baszty wzdłuż ul. Słonecznej oraz fragment wschodni przy ul. Szkolnej.

Fragment muru wzdłuż ul. Szkolnej, który objęty jest wnioskiem, ma 37 m długości. Na podstawie oględzin przeprowadzonych w dniu 27.10.2021 r. ustalono, że mur pokryty jest roślinnością: samosiejkami, chwastami, pnącymi roślinami ogrodowymi. W części północnej odcinek muru uległ zawaleniu. Fragment ten został prowizorycznie zabezpieczony blachą falistą. Większość cegieł korony muru uległa obłuzowaniu. Lico muru posiada ubytki zaprawy i fug oraz wysypujące się cegły.

Wymienione powyżej względy przemawiają za koniecznością przeprowadzenia prac konserwatorsko-restauratorskich oraz robót budowlanych w pełnym zakresie. Projekt budowlany B. Gregora pn. „*Remont i renowacja zabytkowego muru miejskiego*” z kwietnia 2021 r. oraz program prac konserwatorsko-restauratorskich autorstwa P. Celeckiej przewiduje wzmocnienie muru, jego naprawę i uzupełnienie, a także uczytelnienie i ekspozycję. Planowane prace pozwolą zabezpieczyć zabytkową substancję przed zniszczeniem. Utrwalenie i wzmocnienie struktury oraz zabiegi restauratorskie pozwolą na zachowanie zabytku dla przyszłych pokoleń. Jednakże w treści decyzji wprowadzono warunki konieczne do spełnienia w trakcie realizacji inwestycji, dla zapewnienia prawidłowego przebiegu procesu konserwatorskiego, związanego z przywróceniem obiektowi walorów i utrzymaniem jego wartości, zgodnie z zasadami ochrony zabytków. Wskazano również konieczność prowadzenia prac pod nadzorem dyplomowanego konserwatora dzieł sztuki. Ponadto, przy wykonywaniu prac ziemnych, z uwagi na istniejące na tym terenie warstwy kulturowe należy zapewnić badania archeologiczne, na których prowadzenie należy uzyskać pozwolenie Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Do wprowadzenia warunków w decyzji upoważniają konserwatora zabytków m.in. przepisy cyt. wyżej rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r., a także zapisy art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, który stanowi, że ochrona zabytków polega w szczególności na podejmowaniu przez organ administracji publicznej działań, mających na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytku.

Wobec powyższego na podstawie art. 36 ust. 1. pkt 1, art. 89 pkt 2, art. 91 ust. 4 pkt 4, art. 7 pkt 1, art. 6 ust. 1 pkt 11 lit. d ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, oraz art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego, orzeczono jak w sentencji niniejszej decyzji.

Informuje się, że:

1. Wojewódzki Konserwator Zabytków, zgodnie z art. 47 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r.

o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, może wznowić postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia, a następnie zmienić je lub cofnąć, w drodze decyzji, jeżeli w trakcie wykonywania robót określonych w pozwoleniu wystąpiły nowe fakty i okoliczności, mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku.

2. pozwolenie może być cofnięte lub zmienione w razie ujawnienia, po jego wydaniu, nowych okoliczności, które mogą mieć wpływ na zakres prowadzenia wskazanych w pozwoleniu prac, robót, badań, innych działań, stosownie do § 12 i 13 wyżej cyt. rozporządzenia.
3. pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków nie zwalnia z obowiązku uzyskania przed przystąpieniem do prac objętym pozwoleniem zgód wymaganych przez przepisy odrębne, w szczególności ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks Cywilny.

p o u c z e n i e

Od niniejszej decyzji służy stronom odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie za pośrednictwem Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia, chyba, że przepisy prawa powszechnie obowiązującego stanowią inaczej.

W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Decyzja staje się ostateczna i prawomocna z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania. Decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania, jeżeli jest zgodna z zadaniem wszystkich stron lub jeżeli wszystkie strony zrzekły się prawa do wniesienia odwołania.

Zgodnie z art. 107d ustawy z dnia 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami: *kto bez pozwolenia albo niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu wojewódzkiego konserwatora zabytków podejmuje działania o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1-5, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.*

LUBUSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTEKOW
dr Barbara Bielins-Kopeć

Otrzymuje:

1. Adresat na adres pełnomocnika:
Pan Bogdan Gregor, Zakład Usług Budowlanych, Dychów 11A, 66-627 Bobrowice + 3 egz. proj bud.
i egz. programu prac rest.-konser.
a/a (4363, 10710) abal, 10.12.2021 r.

Nie podlega opłacie skarbowej na podstawie
art. 2 ust. 1 p. 2 ustawy z dn. 16.11.2006 r.
o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2016, poz. 1827 ze zm.)
inspektor ochrony zabytków A.Balcerowiak
– WUOZ Zielona Góra